

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIO
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

DE TANT SENTIRHO DIR Á TOTHOM

L. ALEGRE

—Mireu si n' es d' inteligent!... Ja no diu: ¡Xacolata!... ¡Xacolata!... Ara crida: ¡Al copo!... ¡Al copo!...

El Moloch de las escalas

JA 't veig, ja 't sento; lector caríssim, inteligentíssim, qu' endevinas ab un cop d' ull la significació d' aquest títol. Brandas el cap, com dihent que *nó*; las cellas arquejadas t' estiran tota la cara amunt, ab un' expressió barrejada de llástima y de condempna; fas un ts ab un cop de llengua darrera de las dents,—lo que se 'n diu *tocar l' ase*—y pensas... «¡Quin' impertinencia! Venir ara á parlar de las...»

No, amich, no; tranquilisat. Per avuy l' has errada. No 'n parlo de las... Ja está passat; ja no braman las escaletas ni escupen el foch y la mort. Matan encare las escalas, pero es ab impassibilitat, ab quietut; creman ab el foch que cada vespre hi fa encendre l' amo de la casa. El Moloch, fenici, calcinava las criaturas que li ficavan al ventre de bronzo rohent; veritable holocauste, sacrifici pel foch. El nostre Moloch es la caixa d' una escala calentada pels bechs de gas que flamejan de dalt á baix. Las criaturas jugan á l' escala y no 'n tenen por de las llums, tan bonicoyas com vanos de nina ó com sortidorets enlluernadors. La papallona s' acostá á la barana, las faldilletas surten enfora de las barras, y la roba s' encén... Corredissas, xisclets esglayadors darrera de la criatura fumejanta, encesa; després el dispensari, l' arrencar de la carn viva trossos de tela carbonisada; la tortura indescriptible, inimaginable del cosseró punxat sense parar ab las agullas de la cremor... Y la mort per bálsam de tant patir.

Es idiota, eh? rostir criaturas de viu en viu, pera estalviarse l' aislar las flamas del gas de l' escala. Els fenicis, al menos, sacrificavan el nens pera guanyarse la benevolensa del deu. Nosaltres els sacrificuém de franch. L' arcalde—en Bastardas,—ja s' hi va ficar, intimant als propietaris que separessin els bechs de las baranas ab un reixat de fil-ferro. Alguns ho han fet, molts altres no; y tots constituhits á la seva Cambra han protestat contra l' intimació per atentatoria als drets de la propietat. Es el cas, tan freqüent, dels *bandos* que «se acatan pero no se cumplen»; menudallas que no capfican á ningú, y que son sintomáticas de la malaltía constitucional—ó *anticonstitucional*—que tot' Espanya pateix. Prou que se n' adonan á fora del nostre régim autoritari que 's val de la lley com d' una arcabota de son despotisme. L' autoritat mana lo que li passa pel cap, ab lley ó sense lley; si té forsa se fa obehir, si no 'n té, fa riurer. Per aixó las relacions dels ciutadans ab l' autoritat son per la vía del memorial, de la súplica, de l' influencia, á fi de conseguir *perdóns*, condonacions, indults y favors. Ben mirat, estém com al sigle XVI.

Lo qu' es que l' arcalde, autoritat popular, no s' hi hauria d' exposar á fer riurer, y tot sovint s' hi exposa ab els *bandos* que per poch que pensés comprendria que no s' han de cumplir.

Ab els propietaris, no val lo que no se 'ls pot manar per la Guardia Civil. Tothom sab que edifican sense permís, que tenen terrenos sense tancar, que han afanat trossos de rieras y de vías públicas... ¿Qué 'ls direu si no els hi podeu fer la forsosa? Aixó ab las transgressions flagrantes de las lleys y reglaments de policia. Ara, si sou prou temeraris pera ficaros á las casas, ¡ay, pobrets de vosaltres! ¡Atentar als sacratíssims drets de la propietat! ¡Minar el

fonament de la societat! Aixís, aixís se congría l' anarquisme! ¡Tots els atentats, els més terribles, venen d' aqueix primer y monstruós atentat!

El propietari barceloní es característicament *amo y avaro*; amo, que vol manar, perque si no ell, son pare, ha sigut manat; avaro perque si no ell, son pare ha sigut pobre. De casas patrimoniales ja casi no 'n quedan, y las que hi ha son pel barri mort de Llotja. El propietari se l' ha feta ó l' ha vista fer la seva casa, y la defensa perque hi ha posat el capital tret per por de la industria ó de l' empresa pública (tranvías, ayguas, etc.), ó perque li representa el coronament de la vida treballadora... ó sortosa; el retiro de la vellesa. N' hi ha que s' aconsolan ab la torreta pera ferhi bacaynas, fins al últim badall; menestrals que no arriban á ser veritables propietaris. Ara están bastant barrejats; pero anys enrera hi havia la torreta del sereno jubilat, al Putxet; la del carnicer, á Montjuich; la del betas-y-fils, á Vallcarca. El sereno feya las *rondas* á las foscas, ab la visió amarada de sol de la caseta tan petita, que ni s' hi podria barallar ab la dona; asseguradas las monjetas per la pensió y assegurat l' enterro ab els cent vuyt duros de la *tontina* entre tots els del cos.

Aqueixos no son els veritables propietaris, ni van á la Cambra; tot lo més fan juntas de barri. Els de la Cambra son els explotadors de las casas; els que han tingut *solars* y se 'ls han edificat. Aqueixos son els ferotjes y els espavilats. La comissió municipal d' *Ensanche* l' han remenada com els ha donat la gana, anys y anys. Algún se n' ha ficat al Ajuntament, com á procurador de las sevas fincas. ¿Per qué us penseu que la Gran Vía Diagonal, per exemple, está de cap á cap urbanisada, fulguranta d' electricitat... y deserta? Perque un propietari de *terrenos* se va fer regidor, y potser fins arcalde... Per cert que encare n' hi faltan trossos, de la Diagonal, afanats per un propietari llarch de midas. Un n' hi hagué, tan escrupulós, que va ser regidor pera *arreglarse* uns *terrenos* de la Gran Vía de l' esquerra—no os diré qui es, pero al Passatge de Bacardí algú n' está enterat,—aixís que ho tingué llest ja no s' acostá més á ca-la-Ciutat...

Aqueixos amos de casas de lloguer son ferocíssims, indomables. Y no es que siguin massa exigents pels preus, no; á Barcelona, las habitacions son relativament baratas. Es que son pobres de mena y no s' atreveixen ab lloguers alts, que costarian moltíssim de cobrar. Son pobres y regatejan els pams de terra, fins allí ahont ells viuen. De jardins, que havían de ser més de la meytat del *Ensanche*, 's pot dir que no 'n quedan. De patis interiors, pera la neteja dels pisos y el transport de fato que dificulta el tráfeh del carrer, no 'n sé cap; ni d' escalas de servey, perque l' escombriayre y el carboner no embrutan la entrada del *Excmo. Sr. Marqués de Casa Xirinachs*...

Aqueixos son els que defensen els drets de la propietat, contra la netedat y la salut pública. Barcelona es mal sana, primer de tot perque el subsol está corromput; falta el drenatge y las clavegueras de Londres,—per exemple—qu' hauria d' esser per la seva situació un cau d' infeccions, y que, al revés, es una ciutat sana, ahont s' hi mort casi la meytat menos de gent qu' aquí. Després, lo que aquí ens mata es l' aygua, escassa y impura. Ja ve impura de las canonadas, qu' es impossible fer impermeables, y que sota terra colan per las junturas no volgueu saber lo qué... Y als dipòsits de las casas s' acaba de posar á punt. També l' autoritat, que devia ser *incompetente*, volgué ficarshi ab aixó dels dipòsits, y també ho ha deixat córrer. Jo n' he vist, dalt del terrat; un parell de jerras de zinc, dins d' una bar-

raqueta caldejada al estiu y glassada al hivern, ab l' orga del *repartidor* que divideix las raccions dels estadants. La boca del dipòsit està resguardada per un reixadet de filferro—aquell que s' hauria de posar á l' escala—y tapada á mitjas. Passan mesos y anys que alló no 's neteja. La mosca y l' aranya, com al camp de batalla els enemichs, se pudreixen abrassadas, y desfetas van cayent embolicadas en pols grassa dins de l' aygua que 'ns beurém. De mosca en avall, conteu lo que s' hi descomposará al fanch groguench del fons del dipòsit, camp de cultura de tota mena de bacterias, segons la calor ó el fret... Aquell fanch, ¿veyeu?, representa el dret intangible de la propietat privada.

¿No valdria la pena de pendresho de debó aixó de la sanitació urbana, reglamentarla *per ley*, com els americans y els inglesos, y estalviar al Sr. Bastardas els *bandos* que fan riurer? ¡L' Habana sanejada

ab dos anys, la febra *amarilla* extingida; ¿no os sembla res?...

La propietat intangible... es l' infecció... y encare més: es el Moloch que rosteix criaturas... La sola conclusió que trobo, com sempre, es la de que succeix lo que *tots* volém. Si *volguéssim*, no n' hi hauria prou ab l' intervenció dels nostres representants comunals y legislatius: faríam el gran acte de justícia d' expropiar la terra, que no es d' un ni d' altre, sinó de tots. Calculeu els *solars* de Barcelona que paguessin la renda—no més del 2 per cent—al Estat y á la ciutat en parts proporcionadas, capitalisats als preus del mercat. ¿Quins gemechs els propietaris de la terra que 'ns han pres, y que ningú podia vendre, perque no han estat may de ningú! ¿Que 'n coneixeu cap dels de la *Cambra Mutua* que s' hagi fet *la terra* pera dir qu' es seva?

TULP

PREPARATIUS ELECTORALS

—Per tenir bons candidats,
primer hi ha que garbellarlos. .

*
* *

Quan jo la oviro
veig un esclat
de flors fresquíssimas
primaverals.

Quan jo la oviro
veig destacar's
una poncella
de lliri blanch,
cális puríssim
y saturat
d' olors magnéticas,
d' essencias suaus.

Quan jo la oviro
la meva sanch
circula ardenta
y el cor me bat...

Quan jo la oviro
no se 'l que 'm faig,
sento la vida
com un pesar...

La vida es meva,
morir ¡jamay!
Vuy viure sempre
per estimar!

J. VALLS CLUSAS

CONTRA 'L MAREIG

El senyor Trulls ho veu clar:
no li queda més remey que
anar á l' Habana.

Se tracta de recullir mitj milió de *pesos* que al morir li ha deixat un oncle al qual s'ols coneixia de nom, y ab la lentitut que 's tramita la cosa y 'ls embolichs que allá li arman, tot-hom li diu: si ell mateix en persona no s' hi arriba, possible es que 'ls *pesos* s' aficionin á viure á Cuba y tardin molt temps á venir.

Nó; no hi ha que donarhi voltas. Convé anar á l' Habana.

Y aquí es ahont el senyor Trulls comensa á suar.

—A l' Habana!—diu:—conformes. Pero... ¿y 'l mareig?...

Ell, que no pot anar de las escalas de la Pau á la Riba sense sentirse trastornat de

EL TEMA OBLIGAT

—¿Qué me dice de bueno, doña Pepa?... Su marido también es partidario del copo?

—Ay, no sé... Per mí que no s'hi emboliqui... y menos haventhi d'haver copos... porque de segur que 'ls rebría ell.

MODAS PRÁCTICAS

—Au, si se m'ha de declarar... Cuyti, qu'es tart y vol ploure...

—Que plogui tant com vulgui, dona... Nosaltres ray, que no 'ns podém mullar!

cap á peus, ¿cóm se las compondrá per' atravessar el tou d'aygua que hi ha desde la boca del nostre port al Morro de la capital de Cuba?...

—Si m'embarco, 'm moro—pensa'l senyor Trulls, recordant lo que li ha succehit cada vegada que ha probat de ficarse en una *golondrina*.—¡Vaya si 'm moro!...

Y, naturalment, entre 'l mitj milió de pesos y la mort, el pobre senyor no acaba de determinarse.

Per fortuna, un amich li resol un día el conflicte.

—¿Marejarte 't fa por?—li diu.—Ves á veure al doctor Plassa.

—¿Qué fa aquest home?

—Ja ho veurás: tú veshi. Es l'inventor del únich remey infalible contra el mareig.

*
*

Som al despaig del doctor Plassa.

El senyor Trulls, á qui després de mitj' hora d'espera acaba de tocarli el torn, comensa á explicar las sevas tragerias al famós especialista.

—Jo—li diu á manera d'*introito*—no soch precisament un malalt.

—¿Per qué vé á consultarme, donchs?

—Perque temo morirme.

Involuntariament, el doctor aixeca el cap. ¿Será un xiflat, tal volta?

—¿Tem morirse?

—Aviat ho compendrá. Necessito, per un assumpto, anar á l'Habana, y com que 'l mar no 'm proba, sospito que 'm moriré pel camí...

—¡Ah!... ¿Vol dir que 's mareja?

—Horrorosament!...

—Llavoras, no s'amohini. Vosté anirá á l'Habana y tornaré quan li convingui, y ni anant ni venint li passará res...

—Per aixó acudeixo á vosté. M'han dit qu'es l'inventor d'un remey que...

—Sí, senyor; l'únich remey infalible contra 'l mareig.

—¿Y es segur?

—Seguríssim!...

Tremolant d'alegría, el senyor Trulls s'alsa ab els brassos oberts.

—¿Me permet que l'abrassi?

—De molt bon grat.

—Vosté será el meu salvador... y 'l de mitj milió de pesos!...

Una, dugas, tres abrassadas... Y continúa 'l diálech.

—Veyám, explíquimel aquest remey.

—No es una cosa massa senzilla, pero ja compendrá vosté que tractantse de conseguir un resultat tan important...

—Ja ho crech!... Digui, digui.

—Fixis bé en las instruccions que vaig á donarli y no olvidi ni 'l més petit detall. ¿Veu aquesta ampolla?

—La veig. Vaji dihent.

—¿Veu aquesta capsa de píldoras?...

—Sí, senyor.

—¿Veu aquest potet d'essencia?

—Perfectament.

—Atenció, donchs, y no 's distregui. Imaginis que ja es á bordo del vapor. ¿Está?

—¡Arriba!

—A la mitj' hora de serhi, agafa l'ampolla, tira en una cullera tres gotas del líquit que conté y se las empassa.

—Endavant.

—A continuació, ensuma el potet d'essencia durant cinch minuts y seguidament pren una píldora.

—Molt bé.

—Transcorregut un quart, relletge en má, ensuma

altre cop el potet y pren tres gotas més del líquit. Al darrera, engoleix un' altra píldora y torna á olorar el potet...

—Esperis, esperis...

—Oh!... No admet espera aixó. S' ha de procedir ab molta rapidés. Passats quinze minuts, un' altra píldora...

—¿Y ensumada á l' essencia?

—Nól... Y tres gotas més del líquit.

—¿A dintre del potet?

—En una cullera. Ara, una nova píldora, sis gotas de l' ampolla, dugas ensumadas...

—¿A las píldoras?

—Al potet de l' essencia.

—Pero... permeti...

—Inmediatament, vuyt gotas, quatre píldoras, una ensumada, tres gotas més, un' altra píldora...

—¡Ay de mí!...

El doctor no pot continuar.

Escoltant la seva explicació del remey infalible contra el mareig, el pobre senyor Trulls s' ha marejat.

Y tan llarch com es, acaba de rodar per l'alfombra del quarto.

MATÍAS

BONAFÉ

GLOSARI

Am lo perseguít que va l'home pel fotògraf informatiu, que'l persegueix pel carrer, pel teatre, en totes les reunions públiques, en tots els llocs privats i íntims, en tots els moments de la vida, per solemniais que'ls moments sien, arribarem a un punt, cavallers, que no's podrà fer un esternut sense veure l'objectiu a sota les ales del nas.

Abans s'havia de ser criminal pera mereixer l'informació: el que havia tingut la sort de fer una mort de ressonancia, am totes les agravants i amb una bona alevosia, podia mantenir un fotògraf fins a n'el moment de pujar al pal; però avui, pera donar l'abast a

tants papers d'actualitat, no hi val ser persona de bé, ni home retret, ni dona modesta, ni persona de sa casa que no vol donar publicitats: per poc conegut que l'home sia, no pot tenir vida privada.

Havem vist una fotografia, publicada en un setmanari, que confirma lo que diem. La fotografia és de dos que's casen. Home d'una banda, dona de l'altra, i el capellà al mig pera beneir-los. Ella té un posat de modestia, com correspon en aquell tránzít; ell, de « donguem el sí, i després veurem »; i el capellà, que és el còmplice, un posat de... « vosaltres mateixos! »

El moment solemniais va a donarse; però veus-aquí que ve'l fotògraf, atura's sis dels compromesos, atura la benedicció, posa la màquina, i fins que està fet el clixé'l casament no va endavant. Un cop la màquina engegada, ja's poden posar l'anell, ja's poden llegir l'epístola, ja són casats, el diari ho porta: i no ho porta am gacetilla, ho porta del natural: la màquina ha fet de notari, i qui no li agradi que ho deixi.

Jo crec que arribarem a un punt que no's podrà morir sense màquina.

— Com està fulano? — preguntaran.

— Molt mal. L'han de retratar.

I si'l malalt entra a l'agonia, el fotògraf li dirà:

— Un moment! Espera un moment. Ja pot badallar. Moltes gracies.

XARAU

TIPOS QUE 'S PERDEN

Els saboyans de la marmota.

POSTALS

Cada mitj-día m' espero per veuret quan passas. Tú, com que ho sabs, el pas apretas y ab l' ombrel·la 't tapas. Tonta, més que tontal

Si ja ho sé qu' ets macal...

Sé qu' ets bonica;
sé que 't díus Marta,
y ets la més jova
de cinch germanas.

Sé 'l que desitjas;
sé lo que cantas
y lo que pensas...

Donchs, qué 't pensavas?

Sé aixó, y encare més cosas:
¡Sé que m' agradas!

No 't posis el paraguas arrán de cara, nena;
no te 'l amaguis el bé de Deu!
Per guardá'l de la pluja y la mullena
n' hi ha prou ab el caliu d' un petó meu.

MIQUEL ANGEL

LLIBRES

EL AÑO EN LA MANO.—*Enciclopedia de la vida práctica, para 1909.*—Es el segón any de sa publicació y obtindrà segurament un éxit tant ó més sorollós que l' anterior. Constituheix aquest llibre simpátich un veritable magatzém de ciencias á la menuda, datos interessants y noticias curiosas sobre tots els rams del saber humá; un compendi de tots els fets trascendentals ocorreguts á tot el món y de tots els novíssims descubriments.

El llibre está dividit en seccions; la de industrias y invents es una de las més complertas y dona claríssima idea dels més moderns avensos, especialment en materia de aeroplans, dirigibles y construccions navals.

La part astronómica está tractada igualment ab gran cura pel sabi director del Observatori Fabra, senyor Comas y Solá, qui puntualisa ab sa característica amenitat els eclipses y tota mena de observacions fetas personalment sobre 'l planeta Mars, y describint també la visibilitat dels demés durant l' any 1909. Es digne d' admirarse també, entre altrás curiositats gráficas, un mapa de doble página, á dos colors.

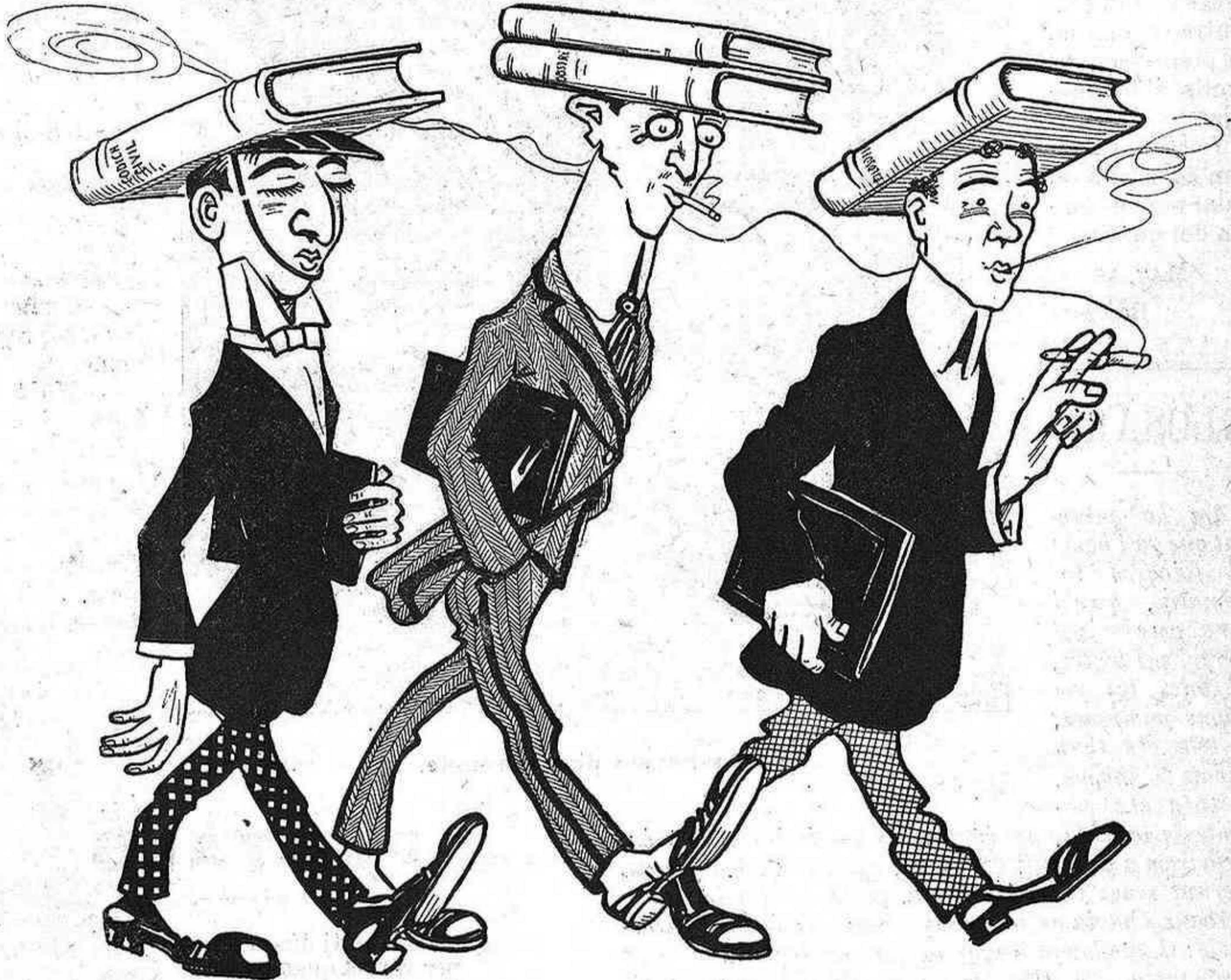
Hi ha, aixís mateix, secció médica, secció agrícola, religiosa, literaria, política, musical, artística, necrológica, amena, etc., y un dels alicients importants ab que conta es la secció de regalos als compradors, veritables y positius obsequis gratis consistentes en distints objectes valiosos (que 's donan per sorteig en combinació ab la Rifa de Madrid) y en una apuntació corresponent á la de Nadal adherida á cada exemplar.

EL AÑO EN LA MANO pera 1909 conté més de mil grabats originals, y va imprés cuidadosament sobre bon paper, permetent que las ilustracions tingan el degut relleu.

En fi, EL AÑO EN LA MANO es un almanach pera tothom, que respón á tota mena de gustos, perque en ell hi ha gran amenitat, variadas materias instructivas y de general interés que despertan las ganas de llegir y de no deixar-lo fins á acabar, donchs lo que priva especialment es la originalitat y la actualitat del text, condicions que 'l distingeixen d' altres *Enciclopedias populares*, com la dels senyors Bailly Tartarín per exemple, d' aquests manos que han vingut engatussant al públich durant anys y anys ab rescalfadas edicions de almanachs extrangers, publicats lo menos dotze mesos avans; que may han insertat una sola plana de text de la seva cullita y que si una vegada ho han fet ha sigut pera ficar els peus á la galleda, relatant ab marcada parcialitat successos que afectavan á Catalunya, per quina causa han acabat de perdre las pocas simpatías que 'ls quedavan en aquesta terra.

SEPT SCIENCES

UNA IDEA NOSTRA

Estudiants discrets y serios
que un bon distintiu busqueu,

¿no us sembla, parlant en plata,
que 'l millor sería aquést?

ANUNCIATA

Els anunciants están que trinan perque un Arcalde decidit la repartida de prospectes de cop y volta ha prohibit.

Ab l'ordre aquesta, un nou conflicte ens ha caygut al bell damunt; pero hi ha un medi, un arbitratje que 'l resoldría punt per punt.

El senyor batlle fonamenta la terminant prohibició en dugas causas que, en justicia, té en totas dugas la rahó.

S' ha abusat tant ja dels anuncis que, á Barcelona, ab tants papers, més que anunciá's molesta al públich y s' empastifan els carrers.

Aixó es sensible, y de passada que 'n surten poch favorecuts l' ornamental y la cultura ens posa al cap dels pobles bruts.

Per altra part, ha de comprendre l' Arcalde més *accidental* que no es tampoch un simple anunci un *accident* tan ilegal.

Que l' inventor d' una pomada pera engrandí 'ls ulls de la gent, ó escursá 'l nas de las personas ó preservar d' un mal dolent;

y el metje entés en certas vías, y el fabricant d' acordeóns, tant l' usurer que deixa quartos com el que lloga habitacions;

igual el sastre que ven capas com el pintor que 'n vol donar, els seus serveys ó els seus productes tothom té 'l dret de propagar.

Però, aquest dret indiscutible, si bé ningú pot prohibi'l, la civiltat ha d' adressarlo perque esdevingui un *dret civil*.

Lo que ab urgencia ha de privarse es el ridícul escamot d' aquests ninots vestits com homes y homes vestits com un ninot.

Després, podria instituirse ab uns quants homes il·lustrats un Comité, com per exemple: el de Lectura á *Novetats*.

Els anunciants tindrian lliure la propaganda á *tutti plé* sempre que fossin els anuncis revisurats pel Comité.

A aquests senyors deuría omplírsels de facultats y atribucions per rebutjá 'ls que no vinguessin ab las següentas condicions:

En primer lloch, tots els prospectes que en públich sigan repartits tenen de ser treballs artístichs, ben redactats y ben escrits.

Segonament: Que tot anunci tingui un valor ó utilitat perque, ben lluny de dar molestia, tothom l' accepti de bon grat.

Aixó no hauría de costarlos als anunciants molts més dinés, perque boy fent menos anuncis se 'n llegirían bastants més.

Y de retruch, si tot prospecte que s' oferís al tranzeunt fos cosa digna de guardarse, no 'n llensaría cap ni un.

Y ja tenim la nova lluyta solucionada punta en blanch. Si vol algú estudiá 'l projecte, no 'n cobrém res, el dem de franch.

PEP LLAUNÉ

RECONCILIACIÓ

—Vaja, fesli un petó... y 't donaré un terrós de sucre.

—Si vols n' hi faré dos... y 'm podrás donar dos terrossos...

TEATROS

PRINCIPAL

Definitivament demá, dissapte, tindrà lloch en aquest teatro l' estrena del melodrama d' espectacle en quatre actes *El gos dels Baskerville*, adaptació escénica catalana de la celebrada obra que ab el mateix títul l' inglés Conan Doyle va incloure en las famosas Aventuras del detective Sherlock Holmes.

El gros públich y fins els quatre cents escullits esperan ab ansietat coneixer aquesta obra, cridada á fer fortuna si es com creuhen molts digna pariona del *Sherlock*, y pera la qual els reputats mestres escenógrafs Moragas, Alarma y Brunet y Pous han pintat decorat exprefés.

LICEO

Acabada la curta serie de concerts sinfónichs que, ab

tot y no haver cridat extraordinaria gentada á la nostra casa gran, han sigut celebrats pels intel·ligents, enduentsen la major gloria la *Asociación Musical de Barcelona*, recordarem ab delectació el darrer en el que 'ls senyors Thibaud y Granados feren veritables primors en la execució de la célebre *Sonata á Kreutzer* de Beethoven.

La orquesta, en aquest, que fou dirigit perfectament pel mestre Lamothe, lo mateix que en els tres anteriors, va esser justament aplaudida per la manera exquisida de interpretar la major part de las obras.

* * *

Demá, día 21, s'inaugurarà la temporada d'òpera ab una companyia notabilíssima, part de la qual debutarà en la mateixa funció d'obertura que serà la famosa òpera de Berlioz *La damnació de Faust*.

ROMEA

Segonas nupcias es el drama de un pare bon home y treballador que 's casa per segona vegada contra la voluntat dels fills malcriats y incapassos de guanyarse la vida.

En mans d'un altre autor que no fos en Puig y Ferrer, aixó sol segurament que no donaria pasta pera 'ls quatre actes de que conta l'obra, pero ell, que sab es-maltar el diálech de aquelles sutilesas d'atreuiment que tan caracterisan las sevas produccions dramáticas y té trassa en donar vibrant intensitat á las escenas sempre que li convé pera produhir l'efecte artístich que 's proposa, ell ha resolt l'assumpto del drama, qu' es molt humá y molt poétich á la vegada, en una acció senzilla, que no fadiga lo més mínim pera arribar á un desenllás altament plácut, fundament trascendental y d'una tendresa qu' encanta.

La obra, en virtut del caràcter extrany y desigual de alguns dels personatjes, esdevé, en moments intensament emocionals, un tant assaynetada, lo qual perjudica bona part de las situacions dramáticas que voldriam veure encarriladas en un tó més seriós. Aixó 'ns fa creure que, si l'autor hagués pogut lograr que las insolencias y las bestiesas que aquells fills estúpits contestan al pare no resultessin xistosos pera 'l públich, la comedia hauria guanyat en harmonia y en consistencia. Induptionablement, els tipos més acabats son el del pare y el de la noya, y en ell s'inclouhen tota la poesia, tota la passió y tots els sentiments que 's respiran en el fons de aquell quadro de familia, á n' el que la presentació escénica ajuda á donar un perfecte ambient de realitat.

La interpretació va ser cuydada. En Jaume Borrás fa un espléndit protagonista; la senyora Daroqui justa en els ademans y en la expressió; en Nolla discretíssim, y en Viñas, sempre en el seu lloch.

—Molt aviat, anirà la primera de una comedia de 'n Pere Colomer y Fors, *De festa major*.

NOVETATS

La senmana passada va estrenarse la obra de Regnard *Les follies del amor*. Es una comedia qu' en el seu temps devia agradar forsa, pero que ara á n' els mortals estragats no fa sinó distreure'ns. Realment aquests arreglos resultan éxits purament literaris, y quan arriban més enllá, ens despertan la curiositat y prou. No hi manca en aquesta certa delicadesa poética, ni deixan de tancar els discreteigs d'aquestos enamorats enginyosos certa psicologia de tot temps, pero també es cert que de la mateixa época á que pertany el llibre trobaríam quelcom mes plé d'emoció y de vida, més digne de reproduhirse y de majors resultats positius.

L'adaptació va semblarnos de má d'artista; la presentació á l'altura de mestre Gual, y els actors... voluntariosos.

—En l'impossibilitat de parlar de la comedia *Gent d'ara* d'Eduard Coca estrenada avants d'ahir, prometém dirne quelcom en el número vinent.

TÍVOLI

Brillants, de tota brillantesa, han sigut els beneficis dels Bagnoli (Blanca y Umbert) haventse hagut de repetir ahir el de la simpática tiple.

Continúan aplaudintse las bonicas operetas *Geisha*, *Los saltimbanquis* y *La bella perfumista*.

—Pera aquesta mateixa senmana vé anunciantse l'estrena de *Ninon de Lenclos* ó *Els amors de Cyrano*, opereta

d'espectacle que cridarà segurament molta concurrencia aficionada al género.

ELDORADO

Verdaderament els artistas Larra y Balaguer son els noys mimats del nostre públich. Quan no hi ha ningú en cap dels teatros de Barcelona, entrarem á la sala d'espectacles de la Plassa de Catalunya y 'ns trobarem ab una regular entradeta de senyors reposats que riuhen de bona gana las inimitables gracias d'aquells actors.

Darrerament las obras més aplaudidas pot dirse que han sigut *Matrimonio civil* y *Morada histórica*.

No preparan, que sapiguém, cap estrena de ressó, y 's van aguantant ab valentia refiats del sólit repertori de comedias que portan y reproduhint de tant en tant *Las de Cain* qu' es la que 'ls ha portat més moneda y més aplaudiments.

TRIUNFO

El próxim diumenge á las 9 y mitja del matí tindrà lloch en aquest teatro un festival artístich, literari y musical á benefici de la senyoreta donya María Escriu y Riera, filla del malaguanyat escriptor don Marian Escriu.

A la festa, quin programa es selecte y nutrit, hi pendrán part distingits artistas de cant y declamació, un coro y una banda.

L. L. L.

EL REY Y EL PASTOR

Per la *reyal* carretera de no sé quína nació cabalgant hi anava el Rey seguit de tota la Cort.

Enutjat perque aspirava del palau en els salóns un ambient no massa *higiénich*, sortí al camp á doná un tom.

En una vall deliciosa á la vora d'una font un remat hi pasturava mentres l'aixerit pastor, un xicot de galdas plenas alt, fornit, sapat, sá y bó, dava al ayre alegres notas ab son rústech fluviol, y al reconeixé al Monarca, cubert de creus y galóns, digué cridant:—*Visca el Rey més ditxós de tot el món!*

Y 'l xicot, que *realment* creya felís, al Rey son Senyor, ignorava que aquést deya entre dents:—*¡Quí fos pastor!*

AGULETA

Ja torném á serhi.

Altre cop la Lley crida á Barcelona á manifestar la seva voluntat per medi del vot.

Quatre son las vacants de diputat! que 'l día 13 del vinent Desembre haurán d'omplirse: la produhida per la mort del gran patrici don Nicolau Salmerón, la del senyor Maciá, qui optá per la representació de las Borjas, y la dels senyors Junoy y Suñol, als quins el mal estat de la seva salut ha obligat á renunciar l'acta.

Per rahóns que no cal explicar, donchs están al alcans de todas las personas decentas, la Solidaritat Catalana, obehint la veu de la dignitat y considerantse ab forsas pera reconquistar altra volta las quatre vacants, ha resolt anar al copo.

LA ESQUELLA, que no fa política, pero qu' es catalana

VANITATS ESTUDIANTILS

L' ESTUDIANT DE BARCELONA: —¿Que te 'n sembla d' aquest distintiu, senyor seminarista?
 EL DE VICH: —Fuig, home; si avans de que existís *Heidelberg* ja 'n gastavam, nosaltres, de distintiu, y més aristocràtic que 'l vostre!

LA PRIMERA OPERACIÓ

—¿Ja comensém á fer feyna, Xanxes?
—Sí, señor: hay que amanir los trastos para ese bullit que se llama *lucha electoral*.

DON ANGEL Á MADRIT

—¿Vosté per aquí, señor Ossorio?
—¡Vaya!... Vinch á tornar la visita... y las gorras que varen clavarme.

de cor y barcelonina fins al moll dels ossos, aplaudeix sense reserves l'acort de la Solidaritat y espera que 'ls seus estimats lectors, quan la solemne ocasió sigui arribada, sabrán apoyarlo ab todas las sevas forsas.

Els periódichs de l'Habana venen entussiasmats, pintant ab brillantíssims colors la grandiosa acullida que

de Borbón com candidat per Barcelona en las próximas eleccions.»

Vaja; de segur que ja saben quin es el diari que ab tanta frescura pren el pèl als seus lectors.

—¿La Gazeta dels xinos?
—Justa la fustal!

allí ha tingut el nostre Borrás.

Donant compte del seu benefici, celebrat al teatro Nacional, la simpática revista *La Nova Catalunya* diu que sigué un éxit fenomenal d'art y de taquilla y un ver aplech catalá.

La nostra enhorabona al gran actor y un abrás als nostres germans residents en la hermosa terra *del cacao, del chocolate y del café...*

Una curiositat cultural.

Segons un estudi que sobre lo que 'ls obrers llegeixen á Espanya ha publicat el distingit escriptor don Rafel Altamira, en la Biblioteca Popular establerta pel Ajuntament de Valencia, durant l'any 1907 varen servirse als concurrents 1,394 llibres pertencients á la *Colección Diamante*.

Per tractarse d'una *Colección* editada per la casa López, la mateixa que publica LA ESQUELLA, es per nosaltres un verdader gust el transcriure aquesta noticia.

Fuga... y nó de Bach.

Diumenge el director del Real de Madrit, després d'haver cobrat 2,000 pessetas d'anticipo, á l'hora de comensar la funció tingué la bondat de no compareixer pel teatro, deixant á l'orquestra desamparada y orfa de batuta.

Ja ho diuhen que músich pagat fa mal só.

Pero aixó d'escorre el bullo sense fer só de cap mena, traspassa ja 'ls límits de lo acostumat.

Avisat el Governador de lo que succehia, un agent va presentarse á l'estació y detingué al fugitiu, quan ja estava pujant al tren.

Sense haver presenciat l'escena, ens imaginém el diálech qu' en aquell crítich moment va entaularse.

—¿Aquesta es la manera de cumplir ab el seu deber?—degué dir el polissón al desocupat director.—¿Cóm es que no va á tocar?

—Prou que tocol...

—¿Vosté?

—Sí, señor: *toco el dos*.

Telegrama de Madrit que publica un diari local:

«Circula ab gran insistencia el rumor de que 'ls solidaris volen presentar á don Jaume

de Borbón com candidat per Barcelona en las próximas eleccions.»

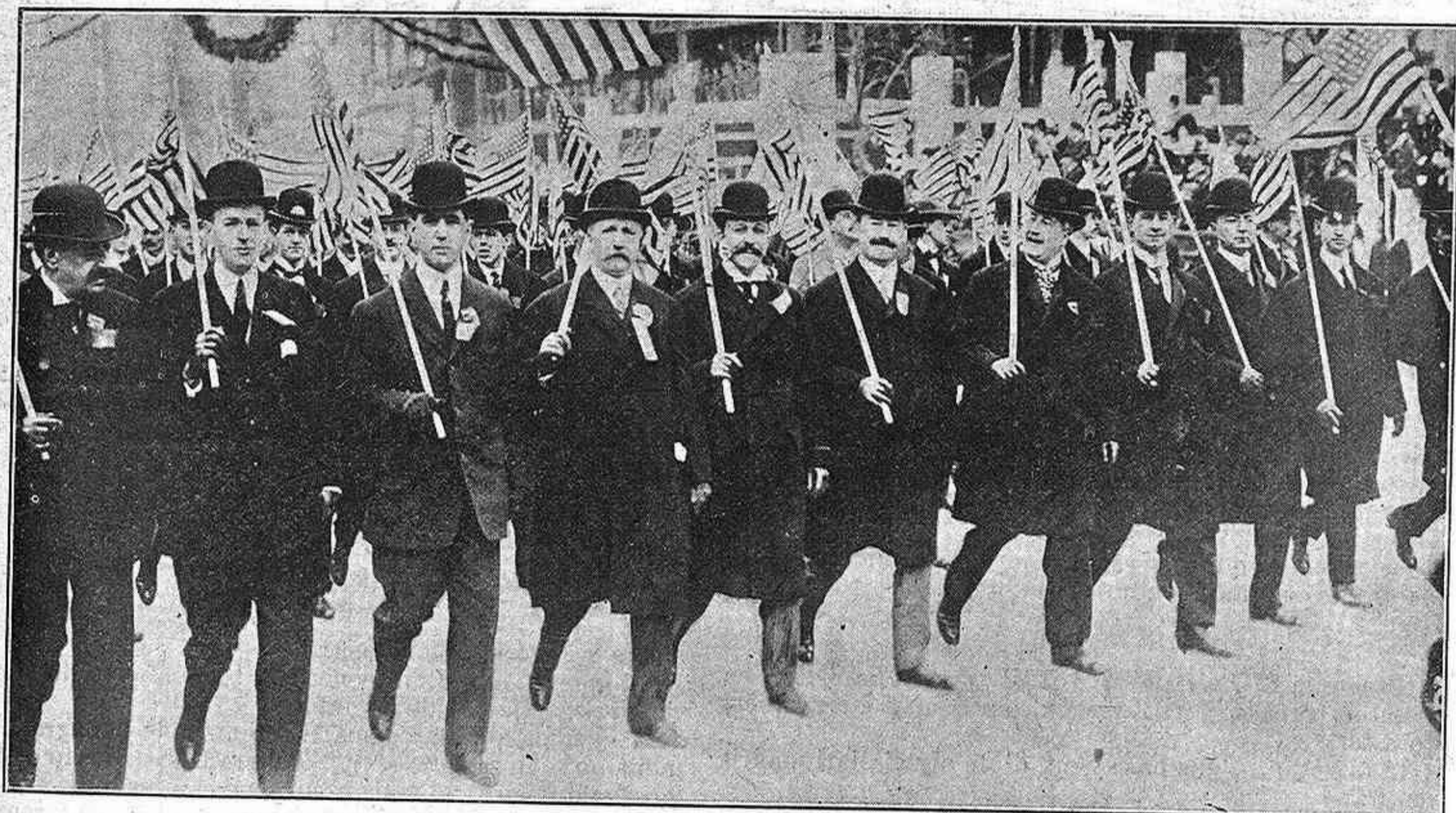
Vaja; de segur que ja saben quin es el diari que ab tanta frescura pren el pèl als seus lectors.

—¿La Gazeta dels xinos?
—Justa la fustal!

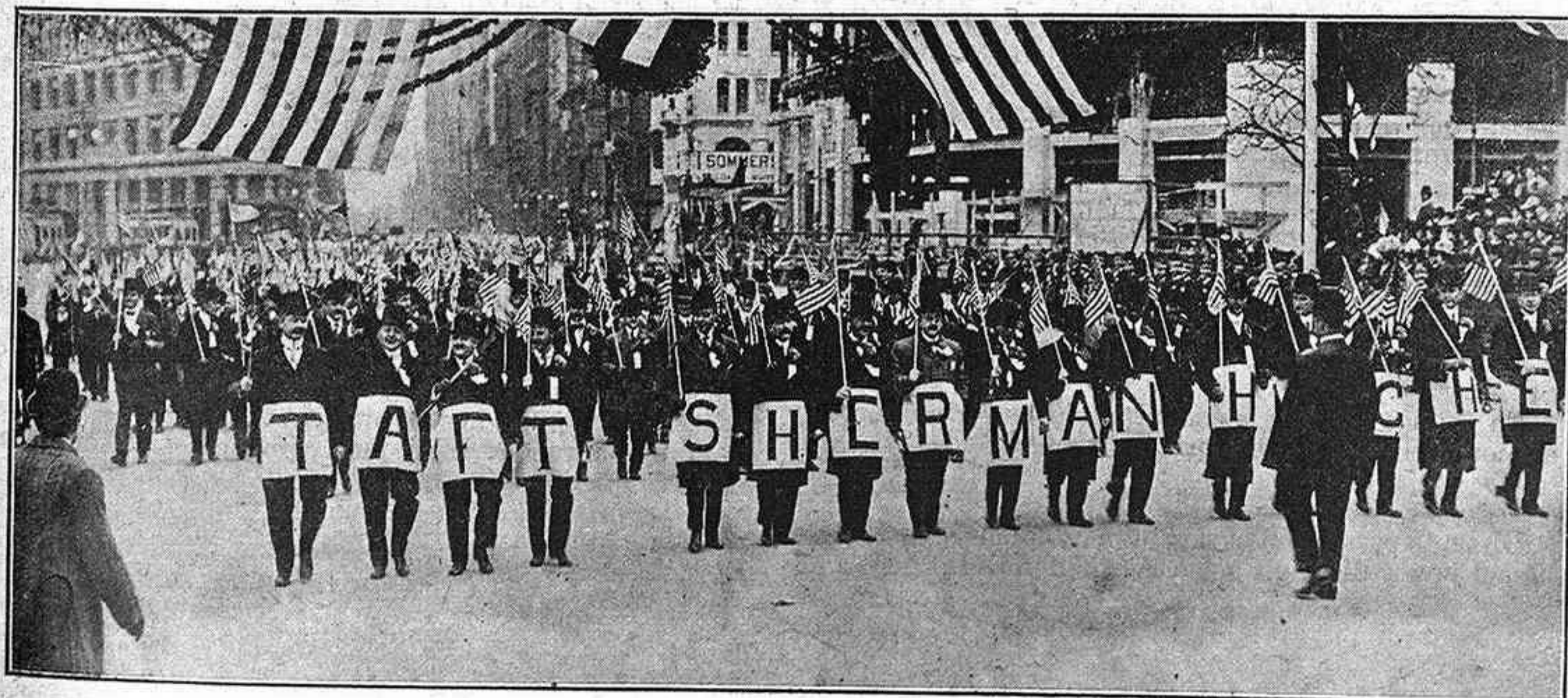
COM SE FAN ALS ESTATS UNITS LAS CAMPANYAS ELECTORALS

Ciudadanas y ciudadanos de Nova York, proclamant la candidatura de Mr. Taft.

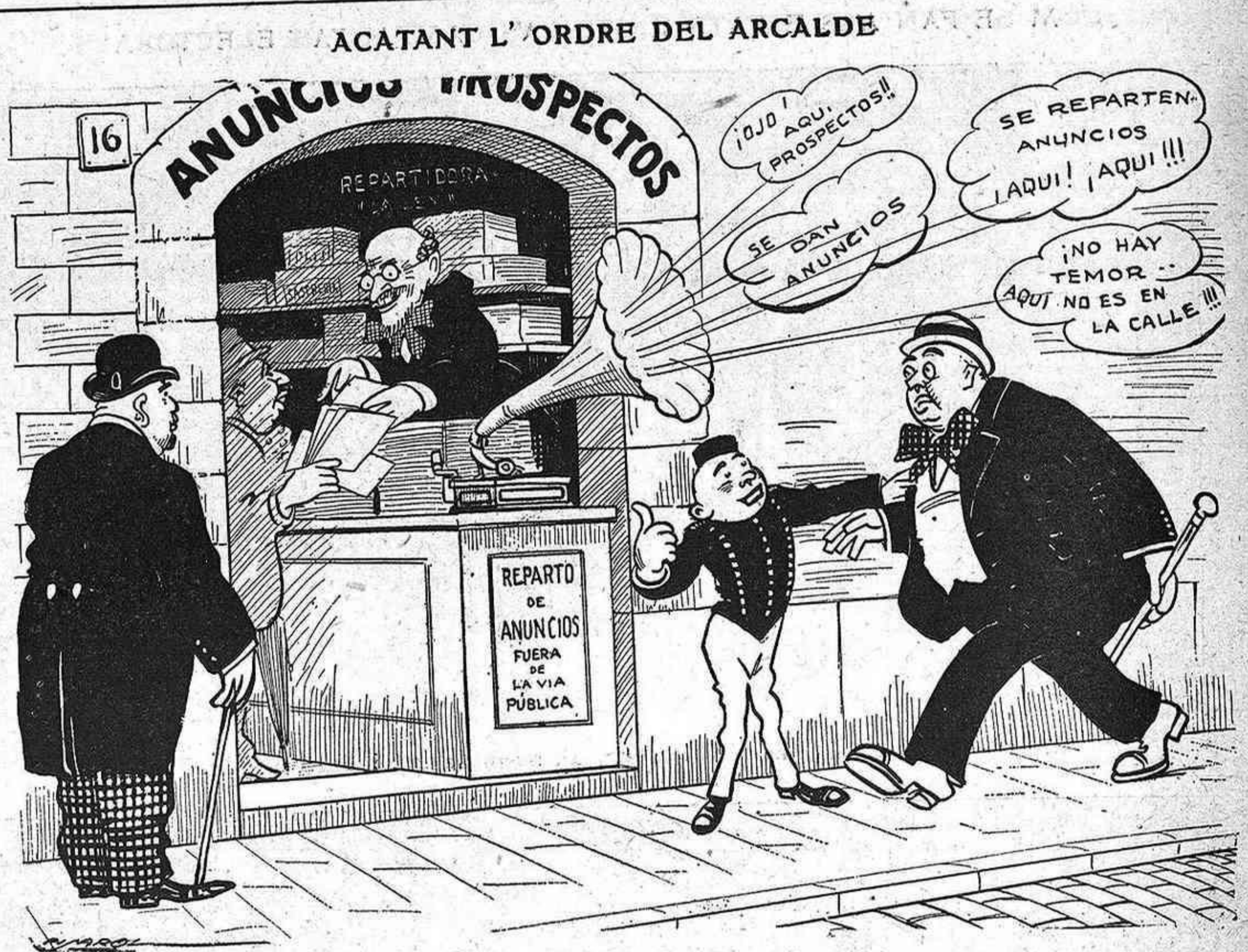

Una comissió de propaganda, recorrent el districte.

Més partidaris de Mr. Taft.

(Insts. ROL)

—¿Qu' entri dius, noy? ¿Per qué?

—Li donarán set prospectes y onze anuncis. Com que aquí dins no es vía pública, ¿sab?...

Veritat, es per xó, que nosaltres n' hem rebut també un de telegrama que, si no es tan *interessant* com l' anterior, no se 'n hi falta gayre.

Heuse'l aquí:

«Roma.—Entre 'ls aspirants á la mitra de Barcelona, vacant per la mort del cardenal Casañas, sembla que hi figuren els senyors Careaga, Valentí Camp y Zurdo de Olivares.

»S' assegura qu' es el senyor Zurdo el qui ab més probabilitats compta d' endurse'n la breva.»

Pregunta *El País* de Madrit si es que Barcelona ha posat la proa á n' en Lerroux solzament per ser aquést foraster.

¡Ara vejin... ¿Que ha caygut d' un nú el diari madrieny?...

Aquí, per ser foraster, no 's rebutja á ningú.

Forasters hi ha hagut que han desempenyat á Barcelona càrrechs importantíssims y de gran representació, y may se 'ls ha preguntat d' ahónt eran ni d' ahónt venían.

Nó. Si la ciutat comtal s' alsa ayrada contra en Lerroux y li barra resoltament totas las portas, no es perque sigui foraster.

Es... per altrás rahóns que *El País*, que tan *ignocentment* formula la pregunta, coneix segurament tan bé com nosaltres.

Dugas conferencias sobre temas de teatro s' han donat ja en la sala del de Novetats; la primera «El teatro y la vida», á càrrech del jove autor D. Joan Puig y Ferrer; y la segona «Las passións en el Teatro» á càrrech del Sr. Maseras.

En abduas sessións la concurrència va ser nombrosa y els conferenciants foren fortament aplaudits.

Dissapte passat, en el saló d' actes del *Ateneo Barcelonés*, el jove y distingit poeta A. Calderer Morales va do-

narnos á coneixer algunas composicións escullidas del seu aplech *Dones y Roses*.

La lectura va complaure al auditori selecte congregat al Ateneu, y el poeta novell fou entusiásticament felicitat.

La mitra de Barcelona va seguint desamparada... ly, á casa 'ls cansaladers, tants *bisbes* qu' están en vagal

Me 'n regositjo de veras!

El govern, á la fi, 'ns concedeix la montanya de Montjuich pera *ensanche* de la ciutat.

Y es fama que Barcelona al enterarse de tan agradable nova no se 'n sabia avenir... Tal era la satisfacció que 'n gosava que no s' ho volfa creure, de cap manera.

Fins que 'l secretari del nostre Ajuntament senyor Gómez del Castell va telefoniarli desde Madrit:

—Sí, *Pubilla*, sí... ja ho pots ben creure... Tant cert tinguessis Montjuich al ventre!...

Y allavoras la *Pubilla* va pujarhi de peus.

Tant mateix, l' Ajuntament ja no despatxa més cédulas... Malvinatje!... Ara que jo volfa treure la meval

Aixís que 'ls lerrouxistas varen enterarse de las oportuna renunciás dels Srs. Junoy y Sunyol, no varen tenir prou temps pera cridar á plens pulmóns per boca del senador Sol y Ortega:

—Heus' aquí la nostra primera victorial

Y tenían rahó... Sinó que, pera acabar de ser sincers, faltava que haguessin afegit:

—La primera... y la última.

Son molts... ¡més de 50!... els estudiants que 's passejan ab las ridículas boynas, resultat d' un acort pres ab l' intent d' imitar als bromistas escolars d' Heidelberg.

—No t' has fixat en las cintas?—deya un fulano á un amich seu en plena Rambla.—Las portan diferents: els uns vermellas, els altres grogas...

—Sí; responía l' amich—deuhen ser diferents, pero... no sé... de lluny, totas me semblan de color de carbassa...

Avuy hem sentit cantá
una cansó molt divina:

«Una cosa m' amohina
que al meu poble sol passá...
Quan baixa més la farina
es quan més s' apuja el pá.»

Un condemnat á mort veu entrar al seu advocat defensor:

—¿Qué hi ha?... ¿que ha pogut fer alguna cosa en favor meu?

—Uy! Ja ho crech, borrhngol

—L' indult, potser?

—No...

—Una conmutació de pena?

—Tampoch...

—Donchs qué?... digui, digui... qu' estich impacient...

—He pogut conseguir que us executin el dijous en lloch del divendres... Es un día avants... pero ja sabeu que 'l divendres es un mal día... porta mala entrugancial...

NOTAS DE CASA

Dissapte va obrirse al Saló Parés una **Exposició de dibuixos** del nostre bon amich Alexandre Cardunets y del conegut artista Joaquim Renart.

Entre 'ls ventitres treballs del senyor Cardunets, dignes tots ells de la seva acreditada firma, cridan poderosament l' atenció els que 's refereixen á la Reforma interior de Barcelona.

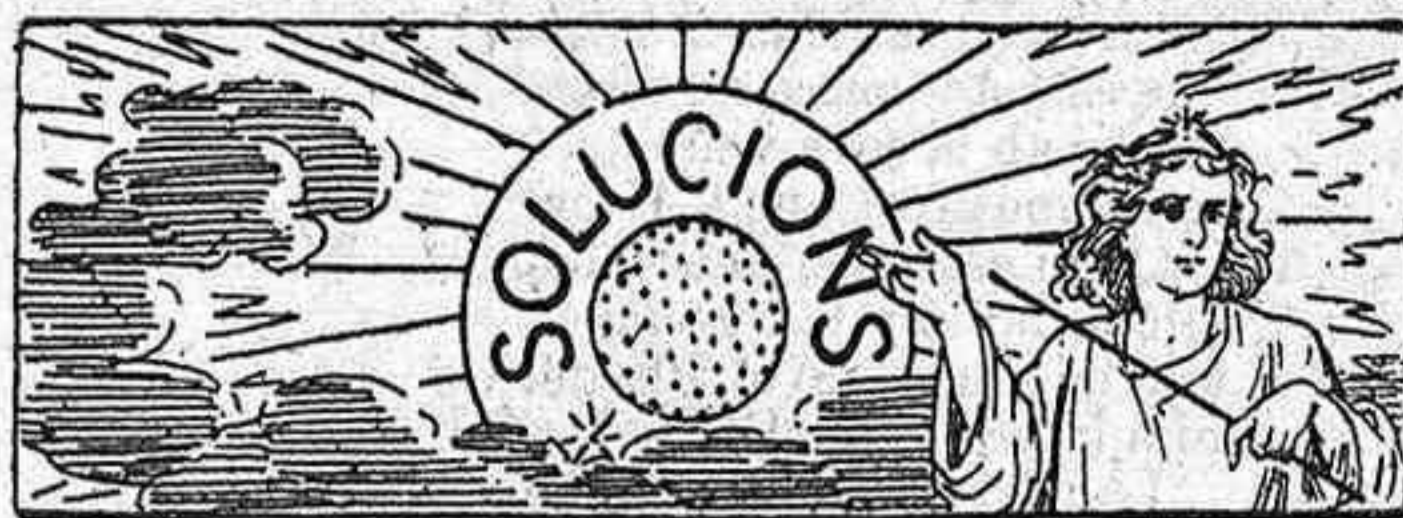
No menos interessants son els dibuixos del senyor Renart, artista quin bon gust no necessita elogis.

∴ El mateix día quedaren també exposadas al **Saló Parés** algunas obras del celebrat pintor don Francisco Casanovas.

∴ Hem rebut:

El Programa de la **Gran Festa Sportiva** organizada pel **Catalán Sport-Club** al camp de la Bonanova, y

El de la primera audició del pianista y compositor **D. Gonzalo Núñez**, anunciada pel día 18 al Ateneo Barcelonés.

A LO INSERTAT EN EL ÚLTIM NÚMERO

1.ª XARADA.—*Fer-ra-du-ras.*

2.ª ANAGRAMA.—*Arrós, sorra.*

3.ª MUDANSA.—*Mora, mira.*

4.ª ROMBO.—

M
M A R
M A R I A
M A R I A N O
R I A L L A
A N A
O

5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Blanes.*

6.ª TARJETA.—*La carretera nova, Burgas, Romea.*

7.ª CONVERSA.—*Tivoli.*

8.ª GEROGLÍFICH.—*El Rey reya.*

TRENCA-CAPS

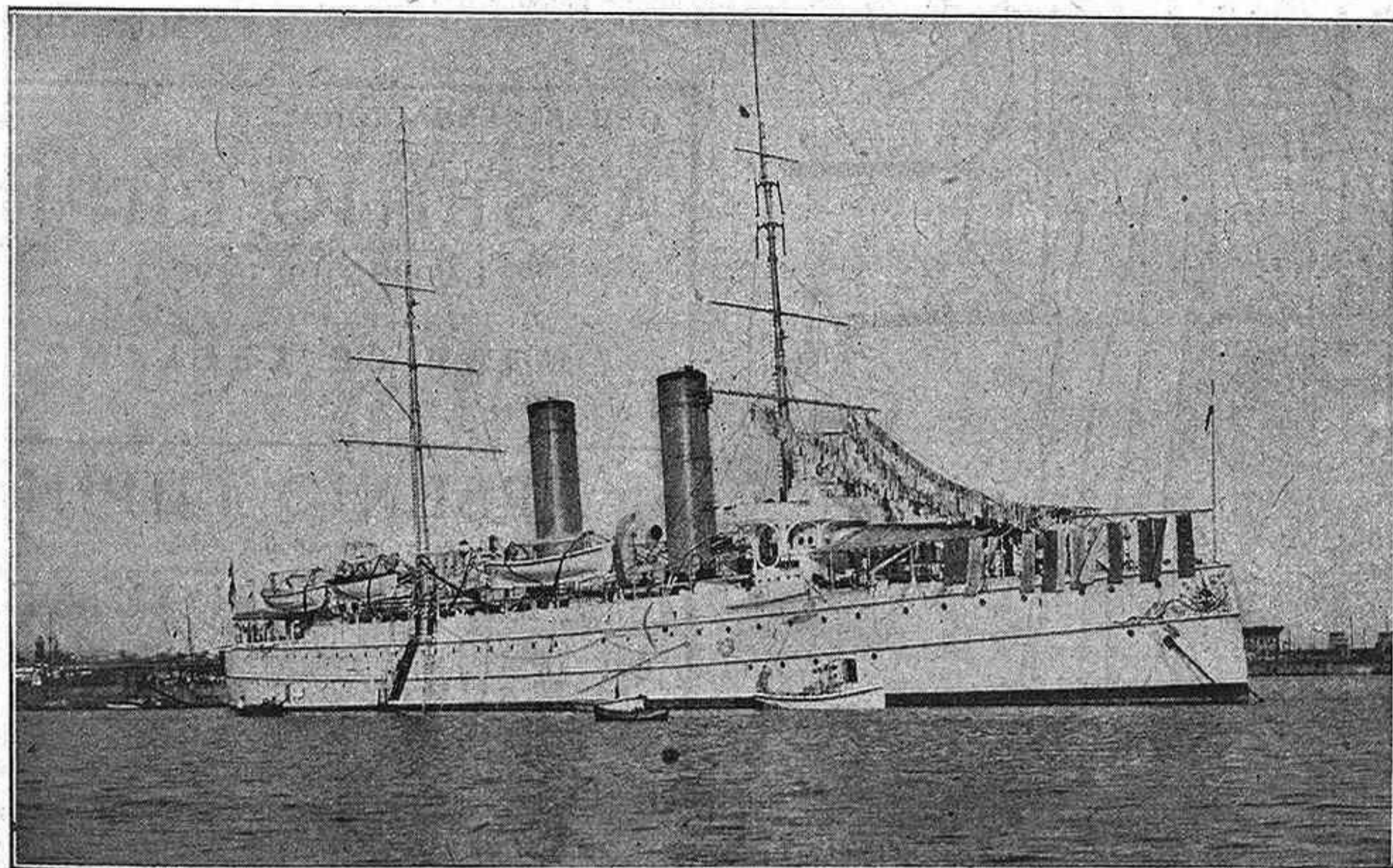
XARADAS

I

Cavilant tota una nit
vaig estar una vegada
per poguer fé una xarada
que 'm va resultá un bullit.

Quan la feyna es comensada
y no sé tirá endevant
tot ho enjogo al botavant,
y 'm passa en 'questa xarada,
que mentres jo la estich fent
la *Dos-tres* está cantant,
la *quart-dos* está cridant
perque *quarta-tres* ja sent.

AL PORT DE BARCELONA

El creuher *Utrecht*, barco de guerra holandés, que últimament ha vingut á visitarnos.

La senyora de un... senyor
que está á la meva escaleta
també ab la seva veuheta
canta més fort que l' Utor.

Quan canta 'm quedo badant
alló es la fió y la tres-dos
que he sentit, nó al Pla del Os
ni á la Scala de Milán.

La portera sí qu' es bona,
no canta gens |gran miracle|
pro sense trobarhi obstacle
xerra més que 'l Noy de Tona.

Y un vehí tinch al devant
que també tenor vol sê
canta el «jo te l' encendré»
quan está á taula dinant.

Pro com soch de bona hu-dos
sempre callo y no dich res;
qui m' aixorda es la Dos-tres
que lladra pitjor que un gos.

Sentint tal sacramental
¿la xarada estará bé?
No sé pas si ho podrá sê
essent feta de un total.

ALBERTET DE VILAFRANCA

II

Una vocal es primera,
vegetal invers-segona,
un temps de verb la tercera
tot, carrer de Barcelona.

MIQUEL SERRATS Y CAMPS

ANAGRAMA

Potsé una tot van estar

UN ESTUDIANT ATRAFEGAT

—Que ara un xich més á la dreta,
que ara un xich més endavant,
á un hom li passen las horas
sense poguer estudiar.

discutint en Grau y en Brú
per cert assumpto arreglar,
y al últim va resultar
no tenir total ningú.

A. RIBAS LL.

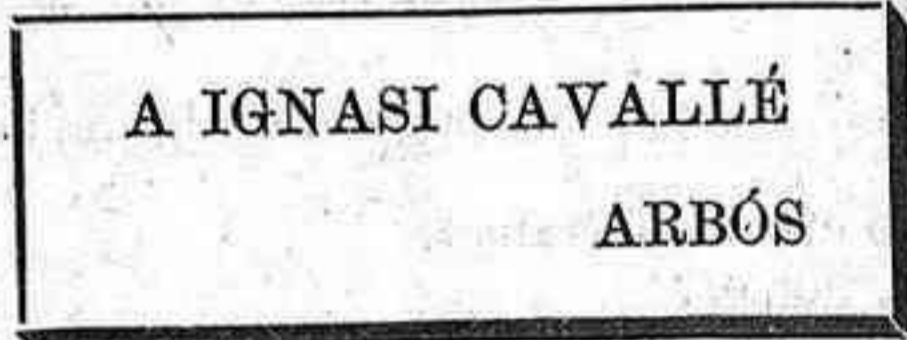
QUADRET

.
.
.
.

Substituhir els punts per lletres de manera que llegidas vertical y horisontalment, diguin: 1.ª ratlla: instrument musical; 2.ª: fruyta; 3.ª: útil pera bomberos y 4.ª: passió.

E. TÉCUL

TARJETA

Ab aquestas lletres, degudament combinadas, formar el títul d' un drama catalá y l' apellido del seu autor.

PEPET DE POBOLEDA

CONVERSA

- ¿Vols venir, Miquel, ara que fa bon sol?
- ¿Ahónt vols que vingui?
- A portar aquesta mostra.
- ¿Qué es gayre lluny allá ahont anirém?
- No.
- ¿Y de qué es aquesta mostra?
- Ara mateix t' ho acabo de dir.

SEBASTIÀ BRUGULAT (a) BERE

GEROGLIFICH

DELFI ROIG
MIQUEL ROCA

N
DICH
IV
I C I

MIQUEL ROCA

OBRAS SENSACIONALES

ARSENIO LUPÍN
LADRÓN DE LEVITA
POR
MAURICE LEBLANC
Un tomo en 8.º Ptas. 8

ARSENIO LUPÍN
CONTRA
HERLOCK SHOLMES
POR
MAURICE LEBLANC
Un tomo en 8.º Ptas. 8

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20
Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

¡Aviat! ¡Aviat!
¡Sortirá!

Está enquadernantse

Dintre de pochs días veurá
la llum el popularíssim

ALMANACH

DE

La Esquella de la Torratxa

pera l' any 1909

En FABRÉS, celebrat pintor catalá, ha dibuixat la cuberta

Dintre del **ALMANACH** anirà com á **SUPLEMENT** un gran **Panorama** del aconteixement del any 1908 —

Avisém novament als nostres corresponsals que fassin la demanda sens perdua de temps, si volen que se 'ls serveixi ab puntualitat.

Acontecimiento de librería

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA PARA 1909

SE VENDE EN TODAS PARTES

EL AÑO EN LA MANO

es el ÚNICO original y el ÚNICO cuyos regalos son verdad

Cada comprador de **EL AÑO EN LA MANO** tendrá participación en un billete entero de la **LOTERÍA DE NAVIDAD**.

EL AÑO EN LA MANO se vende á los siguientes

PRECIOS: { Encuadernado en cartón. Ptas. 1'50
Encuadernación de lujo, con tapas oro y relieve » 2

Nova, de **APELES MESTRES**

LA PARRERA

LLEGENDA POEMÁTICA

Preu: 2 pessetas

EDICIÓ POPULAR

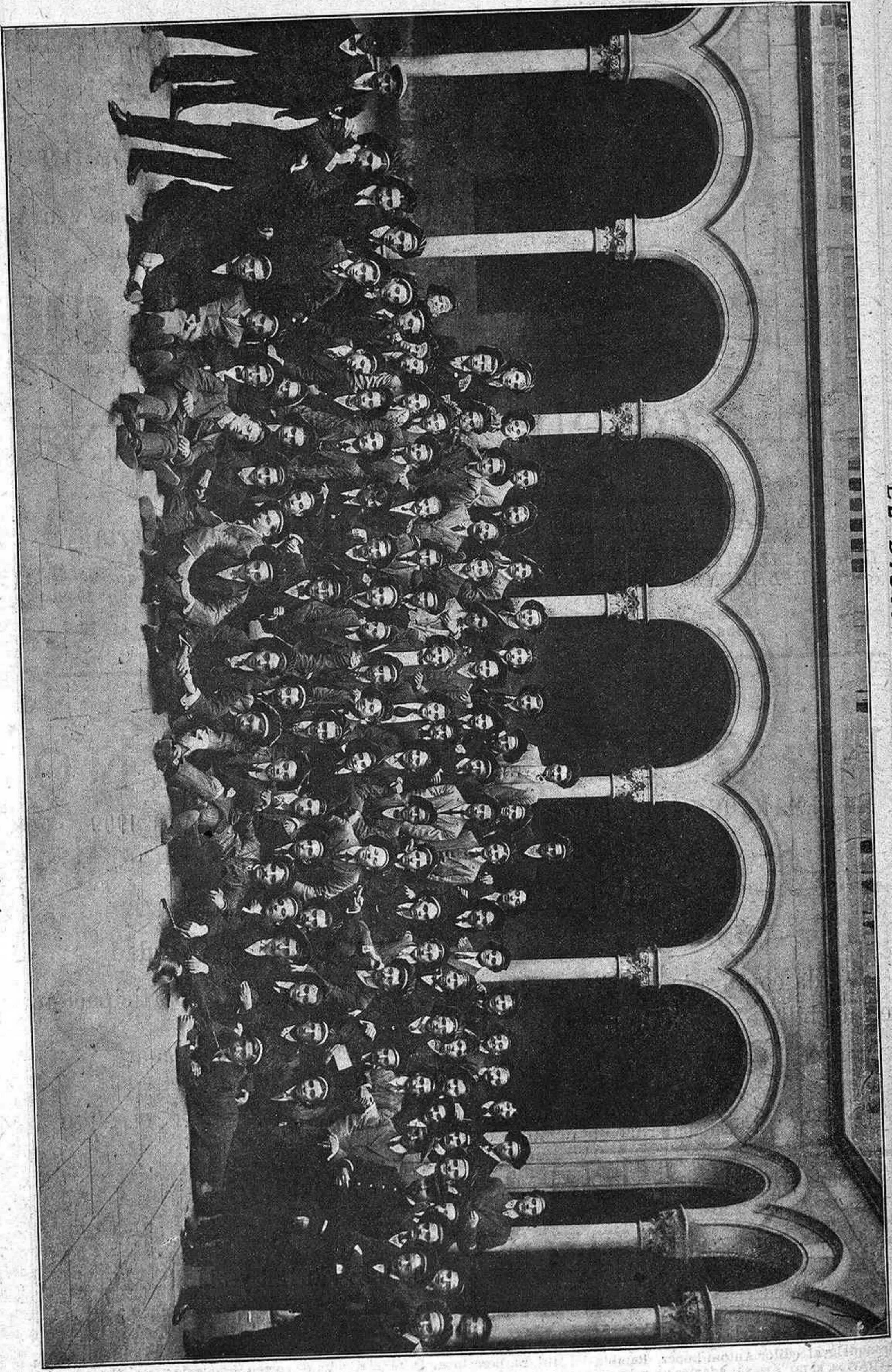
IDILIS de **APELES MESTRES**

LLIBRE PRIMER y LLIBRE SEGON

Preu: 2 pessetas

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EL DISTINTIU ESCOLAR

Grupo d' estudiants lluhint la boyna universitaria.